

Talousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yhdistetyn patenttituomioistuimen paikallisjaostosta Suomessa

Lakivaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yhdistetyn patenttituomioistuimen paikallisjaostosta Suomessa (HE 87/2016 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava lakivaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Liisa Huhtala, työ- ja elinkeinoministeriö
- johtava lakimies Marjo Aalto-Setälä, Patentti- ja rekisterihallitus
- lakimies Minna Aalto-Setälä, Keskuskauppakamari
- puheenjohtaja Johanna Flythström, Suomen teollisoikeudellinen yhdistys r.y.
- lainsäädäntöasioiden päällikkö Tiina Toivonen, Suomen Yrittäjät ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- oikeusministeriö
- IPR University Center
- Innovaatorahoituskeskus Tekes
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- Suomen Patenttiasiamiesyhdistys ry

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Talousvaliokunta pitää hallituksen esityksen mukaisen lain säätämistä tarpeellisena ja tarkoituksemukaisena ja puoltaa esityksen hyväksymistä muuttamattomana.

Viitekehys ja tavoitteet. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki yhdistetyn patenttituomioistuimen paikallisjaostosta Suomessa. Hallituksen esitys täydentää aiempaa, varsinaisen sopimuksen hyväksymistä koskevaa, talousvaliokunnan käsittelyssä ollutta hallituksen esitystä (HE 45/2015

Valiokunnan lausunto TaVL 24/2016 vp

vp — TaVM 12/2015 vp), jonka mukaiseen sääntelyyn nojautuen Suomi ratifioi tuomioistuimesta tehdyn sopimuksen tammikuussa 2016.

Uuden patenttijärjestelmän tavoitteena on helpottaa patentointia, alentaa kustannuksia ja lisätä oikeusvarmuutta. Yhtenäispatenttijärjestelmässä patentinhakija voi yhdellä hakemuksella, nykyistä vähäisemmillä käänösvelvoitteilla ja yhdellä patenttimaksulla saada suojaa keksinnölleen kaikissa järjestelmän ratifioineissa maissa. Talusvaliokunta huomauttaa, että käsillä olevalla hallituksen esityksen mukaisella tuomioistuinjärjestelmällä ei muuteta patentin hakuprosessia, vaan sillä säädellään patentteihin liittyvää riitojenratkaisua. Keskitetty tuomioistuinmenettely poistaa tarpeen ajaa erilliskanteita eri jäsenmaissa. Esimerkiksi loukkaus oikeudenkäynnissä annettu kielto tuomio merkitsee, että loukkaajan on lopetettava kaikki patentin piiriin kuuluva kaupallinen toiminta kaikissa sopimusvaltioissa. Jos puolestaan mitätöintikanne menestyy, lakkaa patenttisuojaa samalla kertaa kaikissa sopimusvaltioissa. Uuden järjestelmän voidaan arvioida yhtenäistävän patenttisääntelyn tulkintakäytäntöjä.

Uuden tuomioistuinjärjestelmän erityispiirteitä. Uusi tuomioistuin muodostuu ensimmäisen asteen tuomioistuimesta, muutoksenhakutuomioistuimesta ja kirjaamosta. Ensimmäinen aste jakaantuu kolmeen (München, Lontoo, Pariisi) toimialan mukaan erikoistuneeseen keskusjaostoon sekä paikallis- ja aluejaostoihin. Muutoksenhaku keskitetään Luxemburgiin perustettavaan muutoksenhakutuomioistuimeen.

Voimassa olevan sääntelyn mukaan Suomessa eurooppapatenttiriitoja käsittelee markkinaoikeus. Myös hallituksen esityksessä ehdotettu paikallisjaosto tulisi toimimaan markkinaoikeuden yhteydessä. Talusvaliokunta pitää valittua ratkaisua tarkoituksenmukaisena muun muassa kustannustehokkuuden näkökulmasta: markkinaoikeuden tilat soveltuvat patenttiriitojen käsitteilyyn ja näin jo olemassa olevaa infrastruktuuria pystyttäisiin hyödyntämään.

Vaikutukset. Talusvaliokunta pitää oikeuden saatavuuden kannalta tärkeänä, että Suomeen perustetaan paikallisjaosto hallituksen esityksessä ehdotetulla tavalla. Oman paikallisjaoston katsotaan turvaavan erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten tarpeita: sillä varmistetaan, että oikeutta voidaan käydä Suomessa ja että oikeudenkäyntikielenä voi olla suomi. Mahdollisuus käyttää oikeudenkäyntikielenä ruotsia voi myös houkutella ruotsalaisia osapuolia tuomaan patenttiriitansa Helsingin paikallisjaoston käsiteltäviksi. Englannin kielen käytön mahdollistaminen Suomen kansalliskielten lisäksi puolestaan vähentää käännösten tarvetta tässä monikansallisessa tuomioistuimessa sekä tekee Suomen paikallisosastosta houkuttelevamman vaihtoehdon myös muunmaalaisille järjestelmän käyttäjille. Paikallisjaosto on myös keskeisessä osassa kansallisen immateriaalioikeusosaamisen kehittämisessä ja tukemisessa.

Jotta oikeudenhaltijat voisivat tehokkaasti puolustaa oikeuksiaan, on tärkeää, että kynnys oikeusjärjestelmän käyttöön ei nouse kohtuuttoman korkeaksi. Jaoston perustaminen lisäisi ensimmäisenä toimintavuonna valtion menoja oikeusministeriön hallinnonalalla noin 200 000 eurolla. Kun otetaan huomioon Suomen tuomioistuimelle maksettavaksi tulevan rahoitusosuuden määrä, lisäisi tuomioistuin ensimmäisenä toimintavuotenaan valtion menoja noin 400 000 eurolla. Tuomioistuimen on kuitenkin toiminnan käynnistyttyä tarkoitus toimia kustannusvastaavuuden periaatteella, eli kustannukset katetaan käyttäjiltä kerättävillä maksuilla. Järjestelmässä mukana olosta, yhtenäispatentin hyödyntämisestä ja mahdollisesta tuomioistuinmenettelystä koituvat kulut (ha-

Valiokunnan lausunto TaVL 24/2016 vp

kemus-, uudistamis- ja tuomioistuinmaksut) ovat vielä osin sopimatta, mutta on odotettavissa, että ne muodostuvat merkittävästi korkeammiksi kuin Patenti- ja rekisterihallituksen ja markkinaoikeuden vastaavat maksut. Toisaalta keskitetty tuomioistuinjärjestelmä poistaa tarpeen ajaa rinnakkaisia kanteita eri maissa.

Voimaantulo. Laki ehdotetaan tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella erikseen säädettävänä ajankohtana samaan aikaan kuin yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehty sopimus tai, jos tämä ei ole mahdollista, niin pian kuin mahdollista sen jälkeen.

Sopimuksen voimaantulo on sidottu muun muassa siihen, että kolme suurinta patenttimaata (Saksa, Ranska ja Iso-Britannia) ratifioivat sen. Saksa ja Iso-Britannia eivät ole toistaiseksi näin tehneet. Saksan kansallinen ratifiointiprosessi on jo käynnissä, mutta Ison-Britannian tilanteeseen liittyy epävarmuuksia. Hallituksen esityksen perustana oleva kansainvälinen sopimus on laadittu ennen Isossa-Britanniassa järjestettyä kansanäänestystä Euroopan unionista eroamisesta. On epävarmaa, kuinka kansanäänestyksen tuloksesta mahdollisesti seuraava ero EU:sta tulee vaikuttamaan ratifiointeihin ja siten tuomioistuimen toiminnan käynnistymiseen ja toimintaan.

Vaikka tällä hetkellä näyttää todennäköiseltä, että sopimuksen voimaantulo viivästyy alkuperäisestä suunnitelmasta, talousvaliokunta pitää tärkeänä, että laki hyväksytään osana Suomen päätöstä olla järjestelmässä mukana välittömästi sen voimaantulosta alkaen. Talousvaliokunta pitää tärkeänä, että Ison-Britannian aseman vaikutuksia yhdistetyn patenttituomioistuimen toteutumiseen seurataan ja tarvittaessa arvioidaan järjestelmän tavoitteiden ja tavoiteltujen vaikutusten toteutumista muuttuneissa olosuhteissa.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Talousvaliokunta esittää,

että lakivaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 13.9.2016

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Kaj Turunen ps
varapuheenjohtaja Harri Jaskari kok
jäsen Harry Harkimo kok
jäsen Hannu Hoskonen kesk
jäsen Lauri Ihalainen sd
jäsen Katri Kulmuni kesk
jäsen Eero Lehti kok
jäsen Rami Lehto ps
jäsen Mika Lintilä kesk
jäsen Martti Mölsä ps

Valiokunnan lausunto TaVL 24/2016 vp

jäsen Johanna Ojala-Niemelä sd
jäsen Arto Pirttilahti kesk
jäsen Hanna Sarkkinen vas
jäsen Ville Skinnari sd
jäsen Antero Vartia vihr

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Teija Miller